

آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی

آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی

در اجرای بندهای (ب) و (ج) ماده قانون تبدیل شورای سرپرستی زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳/۱۱/۶۶ مجلس شورای اسلامی و با اختیار حاصل از ماده ۹ قانون مذکور ، آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی سازمان مذکور به شرح ذیل تصویب شد :

ماده - ۱ :

- الف) مددکاری عبارت است از : تلاش در جهت فراهم نمودن زمینه هدایت معنوی و مادی و شناخت تواناییها و مشکلات مددجو و سعی در بهره ور نمودن استعدادها و چاره جویی نارسائیها و مشکلات روانی، اجتماعی و اقتصادی مددجو و تلاش در جهت تطبیق مقتضیات اجتماعی با شرایط فردی مددجو، فراهم آوردن شرایط پذیرش اجتماعی مددجو و سازگاری اجتماعی وی .
- ب) مددکار : فردی است که به دانش مددکاری و علوم اجتماعی و مهارت در تنظیم روابط انسانی مجهز است و خدمات مددکاری انجام می دهد.
- د) مددجو : مددجویان موضوع این آیین نامه عبارتند از کلیه افرادی که بر اساس تصمیم مراجع ذیصلاح قانونی در زندانها ، بازداشتگاهها، کانونهای اصلاح و تربیت و مراکز اقدامات تأمینی و موسسات وابسته به سازمان زندانها نگهداری می شوند . محکومان آزاد شده ای که به مراکز مراقبت بعد از خروج معرفی شده اند و حسب اعلام خود آنان یا مدیران واحدهای ذیربط سازمان زندانها، نیاز به رسیدگی، مساعدت یا مراقبت دارند .

تیمصره : خانواده افراد مذکور در این ماده و نیز کلیه خانواده هایی که تحت حمایت انجمنهای حمایت از زندانیان قرار می گیرند و نیاز آنان به خدمات مددکاری بوسیله مدیران انجمنها اعلام می شود نیز مددجو تلقی می شوند.

ماده ۲ - اصول مددکاری اجتماعی

اصولیه که باید در امر مددکاری رعایت گردد عبارتند از :

- الف) اصل قبول یا پذیرش مددجو: مددکار موظف است در هر شرایطی صرف نظر از جنبه های عقیدتی نژادی ، مالی و غیره مددجو را بپذیرد .
- ب) اصل برقراری ارتباط یا ایجاد رابطه : مددکار سعی می نماید با برقراری ارتباط (فردی) مددجو را مورد شناسایی ، تشخیص و باز توانی قرار دهد .
- ج) اصل توجه به کرامت انسانی و حفظ شخصیت فرد : مددکار مددجوی خود را فارغ از خصوصیات و اوصاف برونی و درونی پذیرا می باشد و نیازها و عواطف و شخصیت وی را محترم می شمارد .
- د) اصل مشارکت در فعالیتهای : مددکار باید تلاش نماید که مددجوی خود را در فعالیتهای گوناگون شرکت دهد تا از این طریق زمینه بروز استعدادها و خود شکوفایی مددجو فراهم گردد.
- هـ) اصل راز داری حرفه ای : راز داری حرفه ای به عنوان مهمترین رکن در مددکاری اجتماعی به منظور برقراری اعتماد رعایت میشود.
- و) اصل خود آگاهی مددکار : مددکار باید نسبت به معف ها و نقاط قوت خود آگاه بوده ، از تفاوت ارزشی و با دخالت دادن احساسات و افکار خود در رابطه حرفه ای خودداری نماید.
- ز) اصل آزادی فکر و بیان آزادانه افکار : مددکار با ایجاد محیط مناسب و رفتار صریح و بیان آزادانه افکار خود امکان بیان عقاید و اظهار دردها و کمبودها و نیازها را برای مددجو فراهم نماید و خطر طرد شدن ، تحقیر و یا مورد خیانت واقع شدن را در مددجو از بین ببرد و بدین ترتیب احساس امنیت را در وی تقویت نماید .

ماده ۳ - اهداف مددکاری اجتماعی

اهداف مددکاری اجتماعی عبارتند از :

- الف) ایجاد زمینه های لازم در جهت اصلاح ، تربیت و تهذیب مددجویان با استفاده از کارشناسان امور فرهنگی با تکیه به فرهنگ غنی اسلامی و دانش رفتارشناسی انسانی .
- ب) پیشگیری از آثار سوء ناشی از محبوس شدن فرد .
- ج) تلاش در جهت بازسازی شخصیت مددجویان با بهره وری از سنجش استعدادها و ظرفیتهای آنان .
- د) تلاش در جهت تعبیر و تعدیل تفکر مددجو و کمک به مددجو در جهت پی بردن به واقعیهای زندگی
- ه) ایجاد روحیه صبر و توکل و امید به آینده ای روشن و تلاش در جهت رشد استعدادهای نهفته به منظور تقویت اعتماد به نفس .
- و) فراهم نمودن فرصت برای مسئولیت پذیری مددجویان و کمک به آنان به شناخت بیشتر با استفاده از امکانات بالقوه و بالفعل .
- ز) آماده سازی زمینه های بازگشت مجدد مددجویان به رنگی اجتماعی و تسهیل شرایط پذیرش آنان در محیط خارج از زندان .
- ح) شناسایی امکانات حرفه ای و علمی و استعدادهای هنری و علمی و فنی مددجو و پیشنهاد طرق باز توانی و اشتغال و خودکفایی مالی مددجو .

ماده ۴ - وظایف مددکاران اجتماعی

وظایف مددکاران اجتماعی به شرح ذیل است :

- الف) تنظیم و تشکیل پرونده شخصیتی مددجویان
- ب) بررسی مسائل و مشکلات خانوادگی و رفتاری مددجویان
- ج) ارائه نظرات کارشناسی به شورای طبقه بندی و انضباطی .
- ه) تشویق و ترغیب مددجویان به شرکت در فعالیتهای گروهی در زندان .
- و) ارائه نظرات مشورتی به کارشناسان ، مسئولین زندان و مقامات قضایی در جهت رفع مشکلات مددجویان با رعایت اصل سلسله مراتب .
- ز) ارائه نظرات مشورتی در خصوص مددجویان آزاد شده به مراجع ذیصلاح حسب ضرورت .
- ح) شناسایی و اظهار نظر در خصوص مددجویان واجد شرایط جهت معرفی به مراکز مراقبت بعد از خروج به موسسات خدمات اجتماعی حسب ضرورت .
- ط) بررسی وضعیت معیشتی و خانوادگی مددجویان از طریق مصاحبه با خانواده آنان و عندالافتضاء تهیه گزارش از وضعیت زندگی خانوادگی مددجو پس از هماهنگی با رئیس زندان .
- ل) جستجوی راه حلها ، بهره گرفتن از عواطف در کار ، یادگیری و تمرین جدید .
- م) همکاری با روانپزشکان و روانشناسان تربیتی به منظور شناخت علل ناسازگاری و ناراحتی های روانی مددجویان.
- ن) ارتباط با مسئولان قضایی ، اداری ، اجرایی و انتظامی به منظور رفع مشکلات مددجو در حدود قوانین و مقررات مربوط، بعد از آزادی مددجو از زندان .
- و) مذاکره با شکات مددجویان و تلاش در جهت آزادی مددجو از زندان .
- س) اتخاذ تدابیر لازم به منظور شناسایی مددجویان نیازمند جهت معرفی به انجمن حمایت از زندانیان و سایر موسسات حمایتی به منظور دریافت هرگونه کمک .
- ع) شناسایی و جلب همکاری افراد خیر داوطلب جهت کمک به مددجویان و معرفی آنان به مراجع ذیصلاح .
- ق) نظارت بر نحوه فعالیت مدد کاران اجتماعی و بررسی پیشنهادات آنان .
- ص) شناسایی مددجویان نیازمند به امکانات توانبخشی و معرفی آنان به واحدهای مربوطه حسب ضرورت .
- ق) تشکیل جلسات گروهی با مددجویان و استفاده از راهکارهای مناسب جهت ریشه یابی و حل مسائل و مشکلات آنان .

ماده ۵ - مددکاران باید طبق سوگند نامه زیر سوگند یاد کنند و متن سوگند نامه را امضاء نمایند

تیمصره : سوگند نامه به شرح زیر است :

بسم الله الرحمن الرحيم

(من) به عنوان يك مددكار تعليم یافته حرفه ای ، در پیشگاه قرآن کریم به خداوند قادر متعال سوگند یاد می کنم که روابط حرفه ای خویش را بر طبق منشور اخلاقی مددکاری تنظیم و اجرا کنم بدینوسیله رضایت درونی و ایمان و اعتقاد خویش را به این نکات ابراز می دارم :

((من)) نخستین تعهد پیمان خویش را خدمت راستین به افراد گروهها و جامعه میدانم ، خدمتی که جهد در بهبود و پ ی شرفتهای شرایط اجتماعی را نیز شامل میگردد.

((من)) مسئولیت خدمتی را که به انجام دادنش مفتخرم با آغوش باز میپذیرم .

((من)) مسئولیت حرفه ای خویش را بر علقای شخصی ترجیح می دهم و می کوشم تا منافع شخصی را فدای مصالح عمومی کنم.

((من)) تعهد می کنم که در پنهان داشتن اسرار مردم از گزند نامحرمان کوشا باشم و اصل راز داری حرفه ای را که از اصول مهم مددکاری است با آغوش باز می پذیرم .

((من)) به موازین علمی، یافته ها و عقاید صاحب نظران با دیده احترام می نگرم طریق منطق را برای بیان و تعبیر آنها بر می گیرم .

((من)) به اصول حرفه ای مددکاری اجتماعی اعتقاد کامل دارم و اعمال و رفتار خود را بر مبنای علم و تجربه و مهارتهای مددکاری بنیان می نهم.

((من)) مسئولیت و وظیفه حرفه ای خود می دانم که عقاید و یافته های علمی و حرفه ای خویش را به خاطر پیشرفت برنامه های بهزیستی انسانیها و گسترش خدمات اجتماعی، در اختیار بشریت قرار دهم و حمایت را از این طرحها اعلام می دارم .

((من)) تعهد می کنم که در حفظ و ح م ایت از جامعه بکوشم و رد جلوگیری از اعمال غیر اخلاقی و ضد ارزشهای دینی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی در جامعه صورت می گیرد ، کوشا باشم .

((من)) آمادگی خویش را برای تقدیم خدمت لازم حرفه ای در هنگام رویدادهای ناگهانی و حوادث غیر منتظره عمومی اعلام می دارم.

((من)) بین گفتار و کردار خویش به عنوان يك فرد اجتماعی ، بین گفتار و کردار حرفه ای خود به عنوان نماینده يك موسسه در جامعه فرق قائلم و با وضوح و صراحت شایسته این دو را از یکدیگر تشخیص و تمیز می دهم .

((من)) از این اصل که هر حرفه ای لازمه اش تعلیم و تربیت حرفه ای است پشتیبانی می کنم .

((من)) عهد می بندم که به ایجاد و حفظ شرایط لازمی که در موسسه های مختلف ، مددکاران را قادر می سازد تا به مفاد منشور اخلاقی عمل کنند کمک کنم .

((من)) تعهد می کنم که در داوری های حرفه ای ، خواستها و عواطف خویش را معیار سنجش قرار ندهم ، سعی می کنم که احساسات انسانها را درک کنم . از احساسات ، تعصبات و پیشداوری های شخصی دوری گیرم تا بدینوسیله به تجلی و کشف واقعیتها کمک کرده باشم .

((من)) برای تحقق بخشیدن به هدفهای این منشور ، تعهدات و پیمانهای خویش را با توجه با حق تقدم موردها ، آنطور که هر موقعیت ایجاب می کند انجام می دهم ، اصول مددکاری را در نظر می گیرم و برای انجام دادن خدمت راهی بر می گیرم که با روح و مفاد این منشور اخلاقی وفق دهد .

ماده ۶ - وظایف مدد یاران اجتماعی :

وظایف مدد یاران اجتماعی عبارتند از :

اجرای وظایف محوله از سوی مدیر زندان، مددکار مافوق از جمله امور ذیل :

- الف) کمک به تشکیل و تنظیم پرونده شخصیتی مددجویان با نظارت مددکار اجتماعی حسب ضرورت .
- ب) کمک به مددکاران اجتماعی در تشکیل جلسات گروهی با مددجویان و استفاده از راهکارهای مناسب جهت ریشه یابی و حل مسائل و مشکلات آنان با نظارت مددکار اجتماعی .
- ج) تشریک مساعی در درک و تشخیص مشکل مددجویان با مددکار اجتماعی .
- د) کمک به پیگیری پرونده قضایی مددجویان و عندا ل لزوم مطالعه آن با ارائه معرفی کتبی از زندان با نظارت مددکار اجتماعی .
- ه) کمک به مددکار اجتماعی در خصوص رعایت شکات .
- و) نگهداری و طبقه بندی کلیه گزارشها ، تشکیل پرونده و انجام دیگر مکاتبات مربوط.
- ز) جمع آوری درخواستهای مددجویان و ارائه آن به مددکاران اجتماعی .

تیمصره : مدد یاران موظفند در جهت انجام ماموریتهای خود حسب نظر مقامات قضایی ذیربط همکاری لازم را معمول دارند.

تیمصره : سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور می تواند جهت نیل به اهداف مندرج در ماده ۳ این آیین نامه از خدمات مددکاران و مدد یاران اجتماعی نهادها و موسسات دولتی و غیردولتی و سایر اشخاص حقیقی به صورت افتخاری استفاده نماید .

ماده ۷ - تشکیلات:

- ۱- در هر زندان واحد مددکاری با حضور تعداد کافی مددکار و مدد یار تشکیل می شود .
- ۲- نظارت کارشناسی مددکاران باید به طور جدی ملحوظ نظر شورای نظر شورای طبقه بندی زندان و قاضی ناظر زندان قرار گیرد .
- ۳- محاکم و قضاات اجرای احکام به هنگام پیگیری مشکلات مددجویان باید حرمت مددکاران را محفوظ داشته و نظرات آنان را استماع و در حد مقدورات قانونی مورد عمل قراردهند .
- ۴- آزادی مشروط زندانیان و عفو و تخفیف مجازات زندانیان و همچنین مرخصی و ملاقات آنان در مواقعی که مددکاران اجتماعی تشخیص می دهند توسط رئیس زندان پیگیری خواهد شد .
- ۵ - انجمن حمایت زندانیان، اداره بهزیستی و سایر موسسات خیریه در حد مقدورات با مددکاران با مددکاران اجتماعی همکاری می کنند.

ماده ۸ - واحد مددکاری آمار فعالیتهای ماهیانه خود را در ۳ نسخه تهیه و به مدیر واحد خود اداره کل اقدامات تأمینی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور و رئیس دادگستری حوزه قضایی ارسال می نماید.

ماده ۹ - بودجه واحد مددکاری در بودجه سالیانه هر اداره کل منظور و از محل اعتبارات مصوب پرداخت می شود .

ماده ۱۰ - این آیین نامه مشتمل بر ۹ ماده و ۴ تبصره بنا به پیشنهاد وزیر دادگستری و رئیس سازمان زندانها در تاریخ ۲۶/۶/۷۹ به تصویب رئیس فوه قضائیه رسید .